

מלאכת צובע הדוגמאות והכללים - שיעור 364

דוגמא א' כף או כוס פלאסטיק שנעשה באופן שנשתנה צבע הכף או הכוס אם נותנו בדבר חם או בדבר קר יש מקום לאסור משום דאפילו לזמן מה הוי צביעה וכ"כ המנחת חינוך (מלאכת צובע צד"ה וכתב הר"מ) ודלא כרש"י דלקיימה צריך לצבוע עולמית ודלא כהרמב"ם דאפילו לשבת נקרא מתקיימת (שער הציון ע"ג - ס"ח) מ"מ יש בו איסור דרבנן אמנם עיין באג"מ (ג - מ"ה) בענין משקפים פוטגור דהא לא נצבע כלום דמראה הראשון בא בחזרה ונראה לי שהוא דומה לאותיות שבחודי הדפים שמותר לפותחה (מ"ב ע"מ - סק"ז) או לפתיחת וסגירת דלת דאין בו בנין וסתירה או דומה לכסוי נייר צבוע שאין זה מעשה צביעה כלל

הכלל א' צריך מעשה צביעה וכל צביעה שעומד ודרכו בכך אינו מעשה צביעה

דוגמא ב' אשה שפירסה נדה בשבת מותר ליתן מוך באותו מקום ואין בו איסור צובע

הכלל ב' מלאכת צביעה הוא יפוי דבר ולא קלקול ולכן זה דומה לצד נחש לשיטת הרמב"ם דמותר דאין זה מלאכת צד רק ההפך (מ"ב ע"כ - ל"ט בשם הרדב"ז וכהמג"א) ודלא כהשו"ע

דוגמא ג' דחיקת בשר הלחיים של התינוק עד שמתאדם קצת מותר

הכלל ג' דלא מצינו חיוב צביעה אלא כשאדם חפץ באותו צביעה (מנחת חינוך ס"ל) וגם הוא פ"ר דלא נחא ליה בתרי דרבנן דאינו מתקיים בגוף התינוק ושלא כדרכו וגם שריטת העור מותר אפילו כשמתאדם

דוגמא ד' מותרת לאשה לאכול תותים שאינה מתכוונה לצביעה ואינו דרך צביעה (שער הציון ע"ג - ס"ה) אבל בכגד שיש בו סרק אסור לקנח פניה אפילו אינה מתכוונה דהוא פ"ר ודרכו בכך (מ"ב ע"ג - סקע"ט)

הכלל ד' דפ"ר מחייב רק בדרכו בכך ואם אינו דרכו אין הפסיק רישא נחשב כמתכוין

דוגמא ה' להשתזף נגד השמש - עיין בחלקת יעקב (ד - י"ז) שאסור משום (c) רפואה (b) חשש שימוש במשחה (g) שצער אצלו בשעת מעשה ועיין במנחת יצחק (ה - ל"ג) שכתב שאסור משום צביעה ותיקון גברא וע"ע בשו"ת יביע אומר (ו - ל"ז אות ז) שהביא כמה מתירים ושער הציון (ע"ג - ס"ה)

הכלל ה' צביעה צריך מעשה בידיים (שש"כ י"ח - הערה ט) ויש אומרים דיושב כנגד השמש חשוב מעשה (מנחת יצחק ה - ל"ג) וצביעה בלא צבע חשוב צביעה צ"ע

דוגמא ו' מותר לטייל ביום שזריחת השמש חזק ואפילו אם מתכוין להשתזף (כלל ה')

הכלל ו' דאין צביעה בחמה כמו דאין בישול בחמה מ"מ צ"ע דצלוחית מים להעמיד בחלון נגד השמש יש בזה חשש חיוב חטאת (מ"ב ע"כ - סק"ו) וצע"ג בזה

דוגמא ז' Urine Test Stick - עיין בשש"כ (ל"ג - הערה פ"א ופ"ג) דיש מקום להתיר משום כלל ג' דכל שאין לו חפץ בהצביעה כלל מותר (שו"ע הרב ש"ז - זקו"א צסופו) דתכלית מלאכת צביעה הוא ליפות הדבר ודומה לתיקון מנא וכשאינו צריך להתיקון מותר וטוב להחמיר ולעשות ע"י גרמא ושלא כדרכו

הכלל ז' דצביעה שאינה מתקיימת דרך גרמא ושלא כדרכו מותר (שש"כ שס)

דוגמא ח' חומר שמנקה שצובע גם את המים שנתון בבית הכסא לכאורה אין איסור צובע משום (כ) דאין צביעה במשקה או במים (ב) והוא רק גרמא (ג) וגם אינו מתכוין (ד) וגם אינו של קיימא (צייץ אליעזר י"ד - מ"ז) (ה) ושלא כדרך צביעה וכ"כ השו"ת אור לציון (ז - כ"ט) וכן הורה הגרי"ש אלישיב והאז נדברו (י"ד - י"ז) וכ"כ הבאר משה (ח - כ"ז) וע"ע בשש"כ (כ"ג - מ"ד צמילוחיס) וגם בשו"ת קנין תורה (ז - ס"ז) שפסקו לאיסור ובבית הכסא של אחרים אין להחמיר ובודאי בכל אופן אין שייך מוחאה

הכלל ח' יש מתירים דאין צביעה במשקה או במים

דוגמא ט' שימת הקוסמטיקה בלא"ש על פני נשים בשבת - עיין באג"מ (ה - כ"ז) דאפילו אבקת הצבעונית מותר

הכלל ט' אם אינו מתקיים כלל וגם אם אין חשש איסור ממחק ורק אם הבסיס של האבקת נעשה ממים ולא ממיני שמנונית המתקיימות וכ"כ הקצות השלחן וע"ע בשש"כ (י"ד - ג"ח) דכל שמכוין לצביעה אפילו לזמן מועט אסור (עיין בשיעור 273)

דוגמא י' ליתן צבע בתבשיל ויש אומרים גם במשקין מותר (שו"ע ש"כ - י"ט) וע"ע במ"ב (סק"ו) וטעם ההיתר

הכלל י' דאין צביעה באוכלין

דוגמא י"א גלאי חום או מבחין חום Forehead Thermometer אם החום ניכר ע"י שינוי צבע בלבד ולא מוציא כל צורת אות אפשר דמותר מטעם כלל א' ובפרט לחולי קצת (שש"כ מ - הערה ח*)

דוגמא י"ב כדור גמי לעיסה שנעשה למגלה Plaque על השיניים ע"י הצביעה יש מקום לאסור משום צביעה ועוד חששות

דוגמא י"ג יש מי שאומר שהאוכל תותים צריך ליזהר שלא יגע בידיו צבועות בבגדיו או במפה משום צובע (שו"ע ש"כ - כ) ויש מקילין וצריך להחמיר (מ"ב סק"ט) ותלוי בכלל ב'

אמנם צריך לדע דכמה מהכללים הנ"ל תלויים במחלוקות הפוסקים וצריך שאלת חכם בכל דבר